

# ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Sobota, dnia 20 września 1919 roku.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia po „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne Biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda № 1 w Warszawie.

Nr. 252

Cena pronumeraty:  
w ŁODZI:  
Kwartalnie Mk. 14.40  
Miesięczn. - 4.80  
Za roznośzenie  
70 fen. miesięcznie.  
Z prz. pocztową:  
Kwartalnie Mk. 19.50  
Miesięczn. - 6.50



Kalendarzyk:  
Sob. 20.IX S. dz. Eustachjusz.  
Niedz. 21.IX Mateusza Ap.  
Pon. 22.IX Tomasza.  
Wt. 23.IX Tekli.

Redakcja  
w Łodzi  
Al. Kościuszki 41.  
TELEFON 28.

PRZED OGŁOSZENIEM: Przed tekstem lub w tekście 2 marki za tekstem 65 fenigów w reklamie i marka za wiersz petitiwy. Droższe ogłoszenia 10 fen. za wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w PABJANICACH u p. Groblińskiego. Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

## Świeża panama.

Jeszcze nie przebrzmiały echa skandalicznych kradzieży ubrań z daru amerykańskiego, przeznaczonych dla ubogiej ludności miasta Łodzi, a która — jak śledztwo ustaliło — prowadziła w pomieszczeniach zakładów Szajbierowskich szajbierowskie „pepeesów” i niemców, dopuszczonych lekkożywnie przez Komitet rozdawnictwa do rozprowadzania i sortowania tych cennych dla Łódzkiej biedy rzeczy, — a już wyszła na wierzch nowa — jeszcze ohydniejsza afera, gdyż popełniona na najuboższych i najwięcej upośledzonych: na biednej dziatwie — sprawa kradzieży produktów z daru amerykańskiego dla polepszenia odżywiania głodnej dziatwy, pozostającej na wyżywieniu w zakładach dziecięcych Łódzkiej Okręgowej Rady Opiekunczej.

Kiedy „Rozwój” przed 6 tygodniami zapytał co się stało z 10 wagonami mleka przeznaczonego dla dzieci — kulawy pies nie zajął się tą sprawą — dzisiaj wychodzą na jaw wprost horrendalne oszustwa.

Wyniki śledztwa ujawniły następujące fakty: w Łódzkiej Okręgowej Radzie Opiekunczej pracował młody człowiek nazwiskiem Garncarek, nie biedny notabene, gdyż posiadacz domu, przynoszącego do 7,000 marek dochodu rocznego. Droga wysługa, po śmierci ś. p. Szymańskiego, powierzono mu w ostatnim roku sekretariat biura Rady Okręgowej. W jego biurze Wydziałe znalazły się w ostatnim czasie w tym celu utworzonego przy R. O. Komitetu pomocy dla dzieci polskich z daru amerykańskiego, w którym głównym przedstawicielem ze strony amerykańskiej był p. Conradi.

wielce sprytny i pełen odwagi, któremu Rada Opiekuncza powierzyła główną kolektę swej loterii na okręg łódzki. Kolektą była tak dobrym źródłem dochodu dla tego jegomościa, iż miewał do 6,000—7,000 mk. miesięcznie dochodu, mimo to jeszcze żyjąc nad stan.

Po zdemontowaniu Dobruckiego i Garncarek, zatrudnieni byli w Radzie Główny Opiekunczej.

Wedle dotychczas ustalonych przez śledztwo danych, Garncarek, przygotowywał czek na pewne ilości produktów dla dzieci z daru amerykańskiego dla różnych subkomitetów na prowincji, czek te podpisywał Dobrucki, poczem — zamiast czek wysłać do właściwego subkomitetu, który winien był zgłosić się przez swego delegata po odbiór ze składnicy komitetowej wyznaczonej ilości produktów — czek ten zabierał p. Garncarek i produkty ze składnicy odbierał przez podstawionych ludzi, a następnie kierował do rąk paskarzy, spieniężając o kilka set procent drożej. Taką drogą wyrafinowanych nadużyć okradziono — jak naprędce ustaliły wyniki śledztwa — na kilkadziesiąt tysięcy marek ubogie, głodne dzieci polskie.

Na ślad zbrodni wpadła tajna policja łódzka, która przyłapała Garncareka na paskowaniu towarami amerykańskimi.

Oprócz Garncareka i Dobruckiego, policja zatrzymała jeszcze trzeciego funkcjonariusza biura R. G. O., niejakiego Matznera, którego wina jednak dotąd ustaloną nie została. Wyjaśni to dopiero dalsze dochodzenie policji.

Nadmienić należy, iż kasa Komitetu jest w zupełnym porządku, gdyż defraudanci normalną wartość wykradzonych produktów wnosili do kasy.

**Państwowa Szkoła włókiennicza w Łodzi,**  
ul. Pańska 115.  
1007 i z wydziałami:  
**PRZEDZALNICZYM, TKACKIM I FARBIARSKO-WYKOŃCZALNICZYM.**  
Zapisy kandydatów ze świadectwami z ukończenia 4 klas Szkoły Średniej lub z ukończenia 7 oddziałów Szkoły Powszechnej przyjmuje Kancelaria Szkoły, Pańska 115 (gdzie obecnie Sąd Okręgowy), pokój Nr. 26 codziennie (prócz niedziel i świąt) od godziny 10 rano do 1 popołudniu.  
Dyrektor Szkoły A. Trojanowski.

**Sala Koncertowa.**  
Dziś w sobotę, dnia 20-go września o g. 8.30 wiecz. gra  
**Józef Słowiński**  
Bilety w biurze Koncertowym Alfreda Straucha, ul. Dzielna 12, a od 6 w kasie. 2141 i

## Na drodze do ruiny naszych miast.

Miasta nasze mają piękną tradycję w dziejach naszego narodu. Począwszy od wieku XII-go rozwój miast w Polsce stwarza okres wspaniałego rozwoju handlu, rzemiosła i zdobnictwa krajowego. Władcy a stanowcze zarazem rządy Kazimierza Wielkiego otaczają miasta polskie specjalną i pieczołowitą opieką. Polska zabudowuje się, wznoszą się wspaniałe gmachy, kwitnie gotyk i renesans krakowski, tworzą się liczne cechy, ożywia się handel, pośredniczący między Zachodem i Wschodem słynną drogą na Lewant, w którym polskim kupcom przypada znakomita rola łącznika dwóch światów i dwóch kultur ekonomicznych.

niając i utrwalając panowanie żywiołu polskiego w zgermanizowanych dotychczas miastach polskich. Podnosi się powaga mieszczaństwa, wzmagają się dobrobyt i bogactwo, a w roku 1364 dostojny rajca krakowski Wierzynek-Wersing gościć będzie u siebie na ucztach wspaniałej trzynastu panujących ówczesnych, podczas słynnego jazu monarchów Krakowie...

W w. XV brzask humanizmu w Polsce i pierwszy jego świty zapala mieszczenie polscy, znakomici profesorowie Akademii Krakowskiej. A pierwszymi pionierami mowy ojczystej w literaturze naszej wszak również oni będą, owi Biernatowie z Lublina, owi Janowie z Koszyczek, pierwsi autorowie książek polskich, pierwsi propagatorowie druku polskiego, Wietorowie, Halierowie, Andrychowicze i inni...

W miarę jednak, jak wzmagają się będzie potęgą polityczna szlachty, nastąpi powolny zmierzch sławy i bogactw miast polskich, a począwszy od r. 1495 zaczął one powoli upadać.

Ograniczenie mieszczaństwa, odebranie mu przystępu do urzędów i dostojestw, powolne znoszenie jego przywilejów — wszystko to wy-

woła stopniowy, lecz ustawiczny zanik dobrobytu i bogactw miast polskich, a sięgające po wszechwładzę rycerstwo i ziemiaństwo szlacheckie odsunie również mieszczaństwo polskie od wpływów i znaczenia.

Jednak przez cały ciąg dziejów Rzeczypospolitej miasta polskie przyswecać będą przykładem miłości Ojczyzny i patriotyzmu, a pod tym względem mieszczenie lwowscy, krakowscy a później warszawscy nie jedną kartę zapiszą w dziejach, jaśniejącą blaskiem bohaterstwa i patriotyzmu.

Okres obrad Sejmu Czteroletniego da miastom polskim sławetny „Przywilej wolnych miast królewskich” z 18 kwietnia r. 1791, zapowiadający powrót do dawnych świetnych czasów rozkwitu, lecz Targowica i upadek Polski brutalnie kładą kres temu.

W czasach porozbiorowych, mimo przewrotnej polityki gospodarczej rządów zaborczych, miasta polskie zaczynają się podnosić. Wiek XIX-y, rzucający w zaraniu hasła rozwoju stanu trzeciego wywarł i na polskie stosunki wpływ odpowiedni.

Revolucja francuska zakończyła się w istocie tryumfem mieszczaństwa, a tiers-état coraz szybciej się rozwija, w miarę wzrastającego uprzemysłowienia życia i gruntownej reformy warunków ekonomicznych.

Wojna zastała Polskę w okresie rozwoju miast. Przemysł i handel, mimo chaotycznej gospodarki władz najędczych, siłą życia bujnie rozkwitał.

Druzgocząc wszystkie przejawy życia normalnego, ponury młot wojny i u nas zmiażdżył i zburzył warsztaty pracy, zniszczył miasto

rzucił je na pastwę głodu i nędzy. Gdy jednak odrodzona Polska podnosić się zaczęła z gruzów, zdawało się, że dla miast polskich nastąpi era wskrzeszenia świetnych tradycji przeszłości i że miasta nasze wkroczą w fazę nowego rozkwitu.

Jednak zarówno, jak za czasów Rzeczypospolitej szlacheckiej mieszczaństwo przez żywioł szlachecki zostało zahamowane w swym rozwoju, tak samo „republika ludowa“ pp. Moraczewskiego i Thuguta wydała również wyrok śmierci na miasta nasze. Rzucając hasła kracicowej demagogii zaczęto z Polską dokonywać różnych „socjologicznych doświadczeń“, a smutne konsekwencje tej bolszewickiej „metody eksperymentalnej“ Polska znosi do dziś dnia...

Z powodu tendencyjnie ułożonej ustawy wyborczej, do pierwszego Sejmu zwartą ławą wszedł żywioł chłopski, a mieszczaństwo polskie znalazło się tam bez głosu prawie. Miasta polskie też i ich najżywniejsze potrzeby po macoszemu zostały potraktowane przez Sejm parcelacyjny, dążący tylko do sforsowania ustawy rolnej, mało natomiast interesujący się losem ludności miejskiej. Zaciekłość partyjna i ciasnota poglądów socjalistycznego obozu sprawiła, że wbrew dobru zwartej robotniczej ludności miejskiej poparli oni „na złość“ reformę agrarną, oddającą wyżywienie miast na pastwę paskującego chłopca.

Cała też działalność rządu w tym względzie dostosować się musiała do swego rozkazodawcy, suwerennego Sejmu. Wobec tego zaczęła się polityka niesłychanego faworyzowania chłopstwa, kosztem naturalnie miast oraz ich ludności, posiadających częstokroć interesy całkowicie sprzeczne. Na miasta spadła i wia część ciężaru podatkowego, i podczas gdy chłop ma płacić śmiesznie nikłą sumę ośmiu marek od morgi podatku, handel i przemysł ugina się wprost pod ciężarami.

Kontyngent żywnościowy, wymagany od chłopca, zredukowano do 25 kłgr. od morgi i z tego niewielka część wpływa bez trudności, tak iż sprawa aprowizacyjna oraz drożyzna stają się wprost ponurą zmorą, gnębiącą ustawicznie miasta nasze. Potraktowanie przez władze sprawy mieszkaniowej spowodowało zupełny zastój w budownictwie, co przy równomiernej drożyznie cegły i innych artykułów budowlanych stawia znów miasto przed grozą istotnego przesilenia mieszkaniowego.

Systemy kartkowe oraz monopolów, wadliwa gospodarka aprowizacyjna i zupełne zahamowanie tysiącami zakazami dusi rozwój handlu naszego, wprowadzając natomiast niezdrowe stosunki rozpanoszenia się pokątnie spekulacji i paskarstwa. Brak taboru kolejowego oraz istna orgia strajkowa, propagowana w ośrodkach węglowych przez socjalistów, wywołuje brak węgla, co tamuje i tak nikły jeszcze ruch przemysłowy.

Sejm parcelacyjny, a za nim rząd powinni zwrócić uwagę, że nie chłop, lecz właśnie miasta nasze tworzą rdzeń i jądro życia narodowego, jako ośrodki intelektualnego, przemysłowego i handlowego rozkwitu. Miasta polskie, jeśli nie staną się przedmiotem specjalnej opieki oraz odpowiedniej polityki mądrej i konsekwentnej, zdążyć będą powoli do ruiny, jaka w obecnych warunkach bezwzględnie im grozi. Eksperymenty krwawe oraz bezmyślne zarazem leninowskiego systemu doprowadziły do zupełnego wyludnienia miast rosyjskich. Demagogiczne wybryki Witosów i Daszyńskich wywołać mogą u nas podobne skutki...

Miasta polskie mają tysiączne potrzeby i tysiączne bolączki. Przeżywają one obecnie prawdziwy kryzys, któremu należy zapobiedz przez serdeczne wniknięcie w ich potrzeby, przez energiczne zwalczanie zbyt już szalejącego paskarstwa ludności wiejskiej, wygładzającej wprost miasta i zbijającej kapitały ich kosztem, przez otoczenie specjalną opieką handlu i przemysłu, kłopotliwych niepoctylnych wybryków ograniczeń i zakazów bez końca.

Brutalne podporządkowanie miast naszych egoistycznym interesom wsi oraz lekceważenie ich potrzeb stworzyć może wreszcie z Polski jakąś Bułgarię, krainę chłopów i fermerów, lecz zabije w zarodku całą intensywność gospodarczego rozmachu, przemysłowej inicjatywy oraz wywoła zupełny zastój życia w współczesnym tego słowa znaczeniu.

*Lehtioaurus.*

## KRONIKA.

### — Z żałobnej karty.

Wczoraj we własnym majątku w Kwiatkowicach zmarł adwokat Maternicki, jeden z wybitniejszych prawników łódzkich. Zmarły w swoim czasie brał b. żywy udział w życiu społecznym i politycznym miasta, a prace jego publicystyczne były drukowane w „Rozwoju“, którego był wiernym przyjacielem.

Zgon s. p. Maternickiego zbudził szczery żal wśród tych, którzy mieli sposobność poznać swiatły umysł i nieskazitelny charakter zmarłego. Cześć jego pamięci!

*Redakcja „Rozwoju“.*

### — Nabożeństwo szkolne.

Jutro o godz. 10 rano w kościele św. Krzyża ks. Kuczyński celebrować będzie nabożeństwo na intencję rozpoczęcia roku szkolnego na kursach wieczorowych Polskiej Macierzy Szkolnej.

### — Tkanina.

Jak nas informują, subskrypcja na Spółkę Akcyjną „Tkanina“ przekroczyła już we wtorek 16 bm. 3,250,000 marek, a ponieważ projektowane jest nabycie jeszcze jednej fabryki pokrewnego działu włóknistego, przeto organizatorowie Spółki podnieśli kapitał akcyjny do 4,000,000 marek i wobec tego Izba Handlowa Bankowo-Przemysłowców Chrześcijań w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej nr. 80 przyjmuje zapisy na akcje jeszcze w przeciągu paru dni, aż do odwołania.

Sądzymy, że nasi polscy kapitaliści wykorzystają nadarżającą się okazję pewnej i dobrej lokaty kapitału i z łatwością pokryją brakujące jeszcze kilkaset tysięcy mk.

### — Pożądany związek.

Z inicjatywy prezesa Komitetu Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego, tworzy się związek wszystkich polskich instytucji kredytu długoterminowego, wypuszczających bądź obligacje, bądź listy zastawne.

W tym celu odbędzie się w Warszawie w d. 29 bm. Zjazd przedstawicieli rzeczonych instytucji w gmachu Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego.

Towarzystwo Kredytowe m. Łodzi reprezentować będą na zjeździe: Członek dyrekcji pan Aleksander Milker i dyr. p. Leon Gajewicz.

Z uwagi na wielką dowolność praktyki, wywołaną przez wojnę w pomienionych instytucjach, zasadniczą różnicę poglądów na sprawy pierwszorzędного znaczenia a, co najgłówniejsza, operowanie niejednostajną walutą (nie odnosimy tego do instytucji w Poznańskim i Galicji), utworzenie Związku instytucji kredytu długoterminowego, amortyzacyjnego staje się dziś koniecznością nieodzowną i niecierpiącą zwłoki.

### — Ze Związku katolickich kobiet polskich.

c) Onegdaj w szkole miejskiej ul. Siekiewicza 83 rozpoczęły się wykłady na kursach wieczorowych, organizowanych corocznie przez Zarząd Związku katolickich kobiet polskich.

Na dwa oddziały zapisało się 68 słuchaczek, lecz dalsze kandydatki zgłaszają się bezustannie. Prelegentów zaangażowano sześciu. Program wykładów, zbliżony do programu szkoły powszechnej w szerokim zakresie, obejmuje: język i historję ojczyzny, krajoznawstwo, geografię powszechną, przyrodę, arytmetykę zwykłą i handlową, pogadanki etyczne, wreszcie religię i śpiew.

### — W celu spekulacji sacharyną.

Informują nas, iż w bramie składu aptecznego Spiessa, dokąd zgłaszają się ludzie po odbiór sacharyny za kartkami, stoi zawsze grupa żydków, którzy wprost narzucają się przychodzącym, w celu kupienia od nich owych kartek lub sacharyny.

Istotnie w bramie owej istnieje cała gęsta sacharynowa.

Rzeczą jest prostą, iż owi żydzi kupują tę sacharynę na spekulację. Należałoby ukrocić tę przygotowawczą grę paskarską.

### — Czy to prawda?

„Kurjer codzienny“ donosi: „W Warszawie przebywa stale były naczelnik okręgu żandarmerji w Królestwie Polskiem, jen. Uthoff. Zona jego ma posadę w jednym z ministerjów polskich i stara się o posadę rządową dla meza“.

### — Złe telefony.

Z powodu zepsucia się wszystkich linii telefonicznych Warszawa—Łódź, nocne wiadomości ze stolicy nie nadeszły.

### — Mia pomoże.

k) Magistrat mianował p. Tadeusza Henryka Lauterbacha kierownikiem biura Wydziału zaprawiania miasta.

### — „Naokoło śmierci“.

St. Przybyszewski wygłosi odczyt pod tytułem w Sali Koncertowej dnia 23-go września o godzinie 8-ej min. 30 wiecz. Znamienny pisar i głęboki myśliciel mówić będzie o tajemnicach bytu zaświatowego.

Bilety sprzedaje „Czytelnia Nowości“ Alfreda Straucha, ul. Dziełna Nr. 12.

### — Koncert Sliwińskiego.

Znamienny pianista, p. J. Sliwiński, da dziś koncert w Sali Koncertowej. Bilety do nabycia w Dyrekcji Koncertów Alfreda Straucha, Dziełna 12.

## Komunikaty.

### Z Kursów Sanitarnych.

Zarząd Kursów Sanitarnych przy Lidze Najwyższym zawiadamia, że w poniedziałek, dn. 22 września o godz. 7 i pół wieczorem odbędzie się konferencja. Słuchaczki obowiązane są przynieść z sobą później w sobotę, dnia 20 b. m. życiorysy oraz dokumenty. Blizszych informacji udziela Sekretariat Ligi Kobiet (Przejazd 1) między 5—7 wieczorem.

### Podziękowanie.

Za ofiarę złożoną w ilości 100 mk. na wypisy dnych uczniów, składa serdeczne dzięki ks. Skoczko. Zarząd „Samopomocy“ gimn. tow. „Oświata“.

## Teatr i sztuka.

### — Teatr Polski.

Sobota, 20 września. Po poł. o g. 4 „Na jedną kłótnię“ sztuka w 5 akt. H. Sienkiewicza. Wieczór o g. 8 „Fircyk w zalotach“. Komedja styl. w 3 aktach Pr. Zabłockiego.

Niedziela, 21 września. Po poł. o godz. 3 „Prusacy“ sztuka w 5 akt. Borawskiego. Wieczór o g. 8 „Małżeństwo Loli“, Komedja w 5 akt. H. Zbierzchowskiego.

Poniedziałek, 22 września. Specjalne widowiska dla żołnierzy „Prusacy“, sztuka w 5 akt. Borawskiego. Wtorek 23 września po cenach popularnych kom. satyra w 4 aktach Caillaveta i Fleura's'a.

## Nieudana kradzież kolejowa.

W dniu 18 września usiłowano ukraść wagon cukru na dworcu w Krakowie. Tak osłabiliśmy się z kradzieżami, iż nie zrobiło by to większego wrażenia.

Interesującym jest tu sposób, w jaki bandyci usiłowali ukraść wagon.

Przez przemalowanie numeru wagonu usiłowano dokonać skierowania na drogę dowolną zgodnie z życzeniem złoczyńców. I tak wczoraj spostrzeżono, że numer wozu 8 8317, zawierającego cukier, przemalowano na numer 53325. W ten sposób wagon Nr. 88317 przestał istnieć a za innym frachtem na Nr. 53325 miano wytransportować do Jarostawia.

Jak się dowiadujemy, w ten sposób dokonano kradzieży wagonów mąki, szmalcu i miodu.

## Bolszewizm w Lubelskim.

Rząd toleruje bandytyzm wyznawców Da szyni i Witosy.

Lublin, 19 września. „Kurj. Częst.“ donosi, że na folwarku Zegotów, w Krasnostawskim, Kędra zorganizował strajk służby, zabrał z magazynu wypędził ekonomę i zawładnął folwarkiem.

Pomimo tych przestępstw Kędra został przez komisarza powiatowego w Krasnostawskim wypuszczony na wolność i dalej szerzy idee Daszyńskiego i innych czerwonych demagogów.

Dodać należy, że do właściciela folwarku tego, Jana Iwańskiego, strzelano dwukrotnie, czytawszy mu uprzednio wyrok śmierci.

Coż na to p. minister spraw wewnętrznych? Czy wie cośkolwiek o tem i co zarządził? Czy różne Kędry nie szerzyły zamętu w kraju, nie czyniły z Polski krainę wywłaszczycieli, nie mieszkanej przez bandytów, w jednej ręce dających bronię, a w drugiej czerwony szatań.

Przyp. Red.

## Ożywione walki z bolszewikami.

Warszawa, 19 września. (PAT.) Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich. Front litewsko-białoruski: Na wschód od Berezyny rozwinęły się walki. Oddziały nasze dotarły do linii Domizeryce, Jezioro, Płania, Lubowa i Dołszy. Na całym froncie wywłona działalność wywiadowcza. Za czas od 9 b. m. zdobycz na froncie litewsko-biało-

ruskim wynosi 41 oficerów, 3,891 żołnierzy, 11 armat, 72 karabiny maszynowe, ogromną ilość amunicji, broni i materiału wojennego. Front galicyjski i wołyński: Walki na odinku Olewska trwają. W zastępstwie szefa sztabu generalnego *Haller, pułk.*

## Sprawa wschodnich granic Polski.

Sprawozdanie delegata polaków w kresowych do Paryża.

(Od własn. koresp.)

Warszawa, 19 września. — Z Paryża przyjeżdża do Warszawy Leon hr. Łubieński, delegat polaków na Litwie i Białorusi, który złożył sprawozdanie ze swojej misji w Paryżu. Hrabia Łubieński stwierdził, że sporne tereny polsko-białoruskie są pewnego rodzaju „tabula rasa” w Paryżu. Sprawy granic polskich na wschodzie niekomisje popierają: 1) sukcesy wojsk polskich na wschodzie; 2) uchwały sejmikowe na Litwie

i Białorusi za połączeniem się z Polską. Nasze granice na wschodzie w wysokim stopniu zależą także od załatwienia przynależności państwowej Galicji wschodniej. Jeżeli cały ten kraj włączony zostanie do Polski, wówczas i granica północno-wschodnia naszej republiki zostanie rozszerzona. P. Łubieński jedzie do Mińska, gdzie złoży sprawozdanie Naczelnikowi państwa.

## Komisja ententy na Górnym Śląsku zawyrokowała na niekorzyść Polski.

Winię ten zawdzięczamy Niemcom amerykańskim.

(Od własnego korespondenta.)

Półrządowe niemieckie Biuro Wolfa donosi z Berlina co następuje: Międzykoalicyjna komisja wojskowa, składająca się z szefów berlińskich misji Francji, Anglii i Włoch, wrociwszy z kilkudniowej podróży na Śląsku, nadeszła, jak już wiadomo, rządowi w tymczasowy opis swego sądu o położeniu i przedłożyła mu pośrednictwo w sprawie prowadzenia pokojowych stosunków i równocześnie przedłożyła kilka projektów. Komisja uważa, że agitacja polska zakorzeniona była współwinną przy wybuchu powstania w 1918 r. uważa, że konieczny jest szereg zarządzeń po stronie polskiej. Przedewszystkiem chodzi o odwołanie ochotników, wysłanych na Górny Śląsk z zamiaraniem biur werbunkowym w Poznańskim, które zresztą już nastąpiło 6 września i zaprzeczenie wszelkich napadów granicznych, uciszenie

prasy (!) i w końcu zaprzestania wszelkich tajnych organizacji wojskowych. Zdaniem komisji, muszą Polacy spokojnie odczekać okupacji G. Śląska przez wojska obce wedle postanowień traktatu pokojowego. Opinia niemiecka, dokładnie poinformowana o zbrodniach Grenzschutzu wobec ludności polskiej na Górnym Śląsku, z zdziwieniem przyjęła, jak o tem donosi korespondent „Östdeutsche Morgenpost” łagodny sąd misji koalicyjnej. Zdaniem korespondenta tego Ameryka, która w komisji reprezentowaną nie była, działała za sceną. Wyrok komisji jest właściwie wyrokiem amerykańskim. Na Śląsku działała komisja amerykańska, w skład której wchodził oficerowie amerykańskiej armii, ale narodowości niemieckiej. Amerykanie głównie przyczynili się do tego, że Śląska nie obsadzono niezwłocznie.

## Na Ukrainie.

Przed tygodniem pp. Lumby, Mackensie, gen. Jadwin, Bove i Antoni Jechalski udali się w dwoma samochodami przez Kowel i Łuck do Kijowa. W Łucku dowiedzieli się, że pas demarkacyjny pomiędzy posterunkami ukraińskimi a polskimi jest bardzo szeroki, że grasują tam bandy zbójckie, że wszystkie mosty są zerwane, że szosa jest uszkodzona i że o przejeździe na stronę Denikina przez ten pas mowy być nie może. Chcąc jednak dotrzeć do Kijowa panowie ci rozdzielili się na 2 grupy. Pan Lumby (anglik) i Mackensie (amerykanin) otrzymali w Łucku 2 aeroplany i na tych aeroplanach wyjechali do Kijowa. Wyjazd ich z Łucka nastąpił 14 b. m., a w czwartek 18 b. m. obydwaj aeroplany wraz z pilotami stanęły w Łucku z po-

wrotem po 2 dniowym pobycie w Kijowie. Z wiadomości naogólniejszych dowiadujemy się, że cała Kijowszczyzna zajęta jest przez silną armię Denikina. Pogłoska o przejściu na stronę Denikina galicyjskich oddziałów okazała się fałszywą. W Kijowie funkcjonuje oficjalna komisja angielska przy sztabie Denikina. Radomyśl, powiatowe miasteczko na zachód od Kijowa, zajęte jest przez bolszewików, którzy prowadzą ataki na polską linię koło Korostenia (Iskorost) za Olewskiem. Druga partja podróżników, złożona z gen. Jadwina i pana Bove, wyjechała 13 b. m. z Łucka samochodem w stronę Kijowa bocznymi traktatami. Dotychczas niema żadnych wiadomości, czy partja ta dotarła do Kijowa.

## Estonja nie ufa bolszewikowi.

Sztokholm, 19 września. (PAT.) Z Helsingforsu donoszą, że do rokowań pokojowych pomiędzy rządem estońskim a sowieckim jeszcze nie doszło. Poseł estoński w Helsingforsie Hanko wyraził, że rząd jego przystąpi do zbadania warunków i że prawdopodobnie nie zgodzi się na nie, tembardziej, że wszelkim gwarancjom dawanym przez rząd bolszewicki nie bardzo można dowierzać.

## Porażki bolszewików.

Londyn, 19 września. (PAT.) Trzecia armia rosyjska odniosła wielkie zwycięstwo nad bolszewikami na lewym skrzydle, 26 i 27 dywizja czerwonej gwardji, stanowiąca połowę sił opierających się wojskom generała Sacharowa, cofa

się w popłochu. Wojska gen. Sacharowa postępują za zdemoralizowanym nieprzyjacielem. Admirał Kołczak udał się na pole bitwy.

## Zemsta żydów.

Moskwa, 19 września. (PAT.) W wielkim amfiteatrze instytutu politechnicznego rozpoczął się proces Wipperera, oskarżonego, jako głównego inicjatora sprawy Beilisa.

## Dzisiaj nawiązują, dawniej zrywali stosunki.

Wiedeń, 19 września. (PAT.) Przedstawiciele państw ententy byli wczoraj u kanclerza Rennera, który prosił o nawiązanie stosunków dyplomatycznych. Przedstawiciele ententy oświadczyli, że państwa ich zamierzają utworzyć w Wiedniu swoje przedstawicielstwo.

## Nasze sprawy.

### Likwidacja Galic. Wydz. krajow.

(Od własnego korespond.)

Warszawa, 19-go września. — Jak się nasz korespondent dowiaduje, rząd centralny zamierza zlikwidować ostatecznie galicyjski Wydział krajowy. Część agend już Wydziałowi odjęto i przekazano namiestnictwu.

### Zdobycz na bolszewikach.

Warszawa. Wszelką zdobycz wojenną, osiągniętą na bolszewikach, częściowo już obliczoną i rozpoczęto zdobyte transporty, towary i t. p. przewozić do Polski. Przewożenie zdobyczy powierzono warszawskiej spółce przewozowej, która z tego tytułu otrzymała przywilej pierwszeństwa w otrzymywaniu wagonów.

### Misja koalicyjna na Śląsku.

Lyon, 19 września. (PAT.) Międzysojusznicza misja wojskowa, która od 2 tygodni badała stosunki na Górnym Śląsku, ukończyła swoje prace. Zaleciła swoim rządowi, ażeby wojska sojuszników bezzwłocznie obsadziły Górny Śląsk. Misja pozostaje stale w Katowicach na Śląsku aż do chwili obsadzenia kraju przez sojuszników, uznaje bowiem, że obecność jej konieczna dla zapobieżenia ponowieniu się ciężkich zajść, które niedawno miały miejsce.

### Na Ślązaków.

Kraków, 19 września. (PAT.) Prezydium miasta wyasygnowało 10,000 koron na doraźną pomoc dla górnoślązaków.

### O przyspieszenie zwołania Sejmu.

Warszawa, 19-go września. (PAT.) Klub PSL. wyzwolenia postanowił zwrócić się do marszałka z życzeniem przesunięcia terminu zwołania Sejmu na dzień 30 września.

### Poczta napowietrzna Poznań—Warszawa.

Przybyli dziś z Poznania aeroplanem: podpor. Kwietński i podpor. technik Urzeskiewicz. Jestto zapoczątkowanie poczty napowietrznej Poznań—Warszawa. Lot trwał 2 i pół godziny, czyli około 160 klm. na godzinę. Na powitanie pierwszej poczty przybyli gen. podpor. Macewicz, podpułk. Łosowski oraz wyżsi oficerowie wojsk lotniczych. Rozkład jazdy przewiduje wyjazd z Poznania o g. 8 rano, a powrót z Warszawy o g. 3 popołudniu. Jestto nowy tryumf poznaniaków.

### Z za kulis układu z Petlurą.

Warszawa, 19.9. W ministerstwie spraw zagranicznych panuje wielka konsternacja z powodu wyłonienia się wydarzeń, odsłaniających grę Petlury. Równocześnie odbywające się pertraktacje Petlury z bolszewikami skłaniają do zastanowienia się, czy cała gra nie była źle pomyślana. Ministerstwo w sprawie tej jest krepowane i musi przestawać na roli wykonawczej.

Z Mohylowa podolskiego donoszą, że Petlura po wysłaniu delegatów do Warszawy miał przemówienie do żołnierzy, w którym oświadczył, że najbardziej nieprzejeźdnym i niebezpiecznym nieprzyjacielem Rusinów są Polacy.

### Gorączkowe przygotowania czeskie do wojny.

Czeskie rezerwy składają się z ukraińców.

Cieszyn, 19.9. „Trybuna polska” donosi, Czesi pomimo, iż zgodzili się na plebiscyt, czynią gorączkowe przygotowania do wojny. Poza linią demarkacyjną odbywają się w dalszym ciągu koncentracje wojska czeskiego. Równocześnie zaczęła się także ewakuacja. Z Bogumina np. zaczęto wywozić materiały z warsztatów kolejowych i tp. Widocznie Czesi nie są zbyt pewni swoich wojsk, gdyż w rezerwie trzymają oddziały ukraińców, a okopy budują nawet nad Ostrawicą. Ludność pokpiwa sobie z tych przygotowań czeskich i mówi, że gdyby Polacy chcieli wejść, to byłoby to już dawno uczynili.

Władze Polska Polityczną Państwowa

ś. † p.

# FRANCISZEK HENRYK MATERNICKI

## Sędzia Sądu Okręgowego Łódzkiego

po długiej i ciężkiej chorobie, opatrzony św. Sakramentami, zmarł w Kwiatkowicach dnia 19 września, przeżywszy lat 68.

Ekspozycja zwłok, nabożeństwo żałobne o godz. 11-ej i pochowanie ciała odbędą się w Kwiatkowicach dnia 22-go września, t. j. w poniedziałek.

Na te smutne obrzędy stroskana żona, córka, zięć i wnuki zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych zmarłego. Osobne zaproszenia rozsyłane nie będą.

2142 1

Dla gości z Łodzi w poniedziałek o godz. 9 rano oczekują powozy w Konstancynie na stacji tramwajowej.

W dniu 17 b. m. padł na posterunku, broniąc ładu i porządku w naszym mieście, w kwiecie życia, licząc lat 24

ś. † p.

## WIKTOR SZTORC

przodownik 2 Komisariatu Policji Państw.

Wyprowadzenie zwłok nastąpi w sobotę, 20 b. m., o godz. 4 po poł. z prosektorjum przy ulicy Łąkowej № 32, na stary cmentarz katolicki.

O czym zawiadamia

2138 1

Komenda Policji Państwowej.

ś. † p.

## WIKTOR SZTORC

przodownik II Komisariatu Policji Państwowej

zginął śmiercią męczeńską w dniu 17 b. m., ukamienowany przez prowokujący tłum, w obronie ładu i porządku w umiłowanej przez Niego Ojczyźnie.

Niechaj śmierć Jego, w tak nieludzki sposób Mu zadana, obudzi i przyprowadzi do równowagi ciemne i nieświadome masy Łodzi.

2122

Koledzy II Komisariatu Policji Państwowej.

## Nowe podstępny niemieckie.

Znany polakożerca Erzberger „knuje“ dobrodziejstwa dla Polaków. Górnośląska Rada Krajowa. O usunięciu Hösinga nie mówią.

Sosnowiec, 19 września. (PAT.) Erzberger dnia 17 bm. zaprosił przywódców centrowych Górnego Śląska na konferencję, na której oznajmił im, że niezwłocznie nadana będzie samodzielność Górnemu Śląskowi i utworzony będzie parlament krajowy, do którego mają być dopuszczone w najszerzej mierze także koła polskie. Prócz tego utworzony będzie dyrektorjat, który stanie na czele Górnego Śląska. Przewszystkiem utworzy się „górnoszląska rada krajowa“. Rząd niemiecki przypuszcza, że obsadzenie Górnego Śląska przez ententę nastąpi za 4 do 5 tygodni.

Członkowie górnośląskiej rady krajowej są wszyscy postawieni do Sejmu rzeszy i do Sejmu pruskiego. Posłowie ci mają prawo kooptacji. Liczba polskich członków ma odpowiadać mniej więcej stosunkowi próżnych kartek oddanych w czasie wyborów do konstytuandy. (Polacy w tych wyborach wydali hasło wstrzymania się od głosowania). Jednakże poważny odsetek

polskiego ludu śląskiego ulegając namowom księży centrowych wziął udział w wyborach.

Ta rada krajowa ma być uważana za przedstawicielstwo ludu górnośląskiego. Jeśli mimo usilnych starań nie znajdzie się człowiek odpowiedni do sprawowania rządów na Górnym Śląsku utworzony będzie dyrektorjat z 3 ludzi.

Przez tę zmianę rząd rzeszy i rząd pruski pragną osiągnąć po 1) ażeby życzenie ludności górnośląskiej zostało ziszczone w jaknajszerszym zakresie, 2) aby istniało już przedstawicielstwo z którymby ententa mogła rokować, 3) aby zorganizowano w ten sposób rząd na G. Śląsku by mógł ułatwić przeprowadzenie plebiscytu. Rada krajowa, rzecz prosta będzie obejmowała tylko tę część Górnego Śląska, o którym ma zdecydować plebiscyt. Co do osoby Hösinga, jak również w sprawie komisariatu na Górnym Śląsku rozstrzygnie rada krajowa w najbliższych 4 do 5 tygodniach.

### Dla czego i tam ich nie lubią?

Wiedeń, 19 września. (PAT.) Władze rumuńskie wydalili wszystkich przynależnych do Galicji żydów, którzy osiedlili się na Bukowinie po 1 sierpnia 1914 roku. Słychać, że zarządzenie to dotyczy 40,000 żydów.

### Wojska opuszczają Rjece.

Paryż, 19 września. (PAT.) Wojska angielskie i amerykańskie, które znajdowały się w Rjece, opuściły wczoraj miasto. Wojska francuskie znajdują się na przedmieściach miasta tuż przy zatoce. Opuszczają one również Rjece.

## Z Niemiec.

### Nie ma innego wyjścia.

Berlin, 19 września. (PAT.) Komisja spraw zagranicznych zromadzenia narodowego uchwaliła zawiadomić ententę, że Niemcy zgodzą się na żądanie skreślenia § 61 żądającego połączenia z Austrią.

### Czuwają nad nimi.

Berlin, 19 września. (PAT.) Do Berlina przybyła komisja międzysojusznicza, mająca czuwać nad wykonaniem warunków traktatu pokojowego przez Niemcy.

### Przeciw systemowi kartkowemu.

Berlin, 19 września. (PAT.) Na znak protestu przeciw istniejącemu jeszcze wciąż systemowi kartkowemu przy podziale żywności, pozamykano w środę wszystkie składy żywności. Do zakłócenia spokoju nie doszło. Socjaliści i komuniści nie dopuścili na placu Aleksandra i w wschodnich dzielnicach miasta do zgromadzenia i narad kupców, którzy zamówili już salę. Słabiej zajęli poprzednio komuniści i socjaliści.

### Makata i rewojka pruska z bronią u nogi!

Jak donosi „Goniec Krak.“, dowództwo korpusu Lichtschlaga w Berlinie wydało odezwę do rezerwy tego korpusu, która powiada: „Wkrótce nastąpią czasy, gdy ojczyzna będzie potrzebowała ludzi zdecydowanych i wypróbowanych. Korpus posiada rezerwę złożoną z najlepszych jednostek. Gdy tylko będzie potrzeba, wstąpią oni z powrotem do korpusu“. Trwała siedziba korpusu nie jest jeszcze wiadomą. W odpowiednim czasie ukaże się w pismach wezwanie do rezerwy. Rząd wyznaczył im specjalną pensję, odpowiadającą warunkom obrony krajowej (Reichswehr) jednak z czterastodniowym wypowiadaniem. Każdy członek korpusu podpisuje odpowiednią deklarację, wyrażając w niej, że na wypadek rozruchów, lub rewolucji, obowiązują go wstąpić do korpusu na ogólnych warunkach.

Korpus Lichtschlaga posiada charakter wybitnie antypolski i jest rzeczą więcej niż pewną, że w razie jakiegokolwiek konfliktu z Polską będzie on skierowany przeciwko Polakom.

### „Ciężkie“ zguby.

W Zależu pod Katowicami w nocy z czwartku na piątek w ogrodzie p. Bugli zaginęły cztery działa, które były własnością Niemców i zostały postawione tam przeciw powstańcom. Kto je wywiózł nie wiadomo.

Z piątku na sobotę 12 września z nowych koszar zniknęło trzysta niemieckich karabinów. Mimo skrupulatnego przeszukiwania okolicznych domów na ślady nie natracono.

## Logiczny wiec thuguttowców.

Odbyło się dziś posiedzenie klubu PSL — Wyzwolenie, na którym po referencji Thuguta nastąpiły następujące uchwały:  
 Klub posłów PSL Wyzwolenie rozważywszy przesłane zasady przez związek zawodowy służby, przyjął do przekonania, że zadanie wyłączenia bez wykupu obszarów ziemskich jest nie do wykonania z brzmieniem ustawy z dnia 10 lipca 1919 r. o programem polskiego rolnictwa ludowego, a zatem w obecnych okolicznościach stosunkach, w których strajk rolny mógłby się łatwo rozwinąć w nieobliczalną klęskę i z powyższych względów propozycję związku postanowił uchylać w razie ogłoszenia strajku rolnego występując przeciw niemu z całą stanowczością.  
 Jednocześnie jednak klub PSL zwraca się

do rządu z przedstawieniem niesłychanie niebezpiecznego stanu wrzenia, jakie wywołuje samowola niektórych urzędów powiatowych, aresztowania robotników rolnych, domagających się dotrzymania umów zawartych z dworem.

Klub stwierdza, że uchwała powzięta w Sejmie w sprawie przymusowych dzierżaw nie jest wykonywana przez komisarzy ziemskich, specjalnie zaś udziela się dzierżaw ludności zamożniejszej z krzywdą bezrolnych, gdy całe połacie leżą w dalszym ciągu odłogiem.

Klub jaknajenergiczniej domaga się wydania ustawy zabraniającej rabunkowej gospodarki w lasach do czasu przejścia lasów przez państwo.

## Fałszywa Japonja.

Wiedeń, 19-go września. (PAT.) Paryski „Times” ogłasza treść układu japońsko-niemieckiego w Hadze z 2 października 1918 roku. Japonja obowiązuje się poprzeć Niemcy w urzędowym wywołaniu dążeń ich w Persji i Azji Środkowej. Japonja obowiązuje się nadto przeskoczyć na konferencji pokojowej zmianom terytorialnym w obszarach graniczących ze sferą wpływów niemieckich, jakichby ewentualnie pragnęła Anglja i Ameryka. Również obowiązuje się Japonja popierać na konferencji pokojowej podobnie interesy niemieckie oraz dążyć do tego by postanowienia traktatu pokojowego przyniosły Niemcom jaknajmniej straty terytorjal-

ne. Niemcy i Japonja przy udziale Rosji dążą do politycznego i wojskowego przymierza zaczepno-odpornego. Niemcy obowiązują się przystąpić natychmiast po zawarciu pokoju do tajnej konwencji wojskowej przeciw Ameryce i Anglii. Postanowienia traktatu mają być natychmiast po zawarciu pokoju ustalone przez osobnych pełnomocników. Tajny układ wytycza kierunek polityki zagranicznej obu mocarstw. Wejście w życie przewidziano z chwilą odrodzenia się Rosji na przeciąg lat 5-u z 6 tygodniowym wypowiedzeniem. Przewidziane jest także przedłużenie układu.

### Poznali się na Czechach.

Morawka Ostrawa, 19 września. (PAT.) Wiece śląskie niemieckiego stron. nar. socjal. uchwaliły rezolucję, w której powiedziano, iż przyłączenie do Czechosławji jest mało pojętne. Tylko to państwo, które zapewni jaknajszersze wolności konstytucyjne w sprawie przyszłego pokoju narodowego i gospodarczego Niemców, może liczyć na głosy Niemców Śląska Cieszyńskiego.

### Rachunki z Bułgarją.

Lyon, 19 września. (PAT.) Traktat bułgarski nakazuje usunięcie obowiązkowej służby wojskowej oraz obniżenia armji do 20,000. Według doniesienia „Chicago Tribune” bułgarzy otrzymują 20 dni czasu na przedstawienie swoich warunków. Sądzą, że pokój będzie podpisany około 15 października.

### Nareszcie.

Lyon, 19 września. (PAT.) Izba francuska uchwaliła lub pojutrze ma uchwalić ratyfikację traktatu wersalskiego.

### Gotów pertraktować...

Paryż, 19 września. Rada Najwyższa rozpatrywała sprawę ostatnich zajęć w Rjece i udzieliła rządowi angielskiemu mandatu do załatwienia tego epizodu. Silna flotyła angielska odplynęła do Rjeki. Jednocześnie donoszą z Rzymu, że D'Annunzio jest gotów pertraktować co do opuszczenia załozonego miasta.

### Za niezwłoczną ratyfikacją.

Londyn, 19 września (PAT.) Donoszą z Nowego Jorku, że ludność w tych wszystkich obwodach, które objechał Wilson, domaga się jaknajszybszej ratyfikacji traktatu pokojowego bez żadnych zastrzeżeń, aby w kraju nastąpiły jaknajprędzej stosunki normalne i pokój.

### Niezdrowe apetyty.

Nauen, 19 września (PAT.) Z nad granicy jugostowiańskiej donoszą, że władze jugostowiańskie nie chcą ustąpić z miasta Rackersburg w Stryji. Miasto to, jak wiadomo, zostało przyznane Austrii na skutek protestu pokojowej delegacji austriackiej.

### Ostatni mohikanin.

Sosenowice, 19 września. (PAT.) Dn. 11-go b. m. przyjechał do Salonik Mackensen z 2 generałami i 8 oficerami.

### Irlandja się burzy.

Londyn, 19 września (PAT.) Z powodu napadu na żołnierzy angielskich w Fosmoy władze angielskie aresztowały kilku irlandczyków. Powtórzył się następnie napad na inny oddział wojsk angielskich. Znosi się na poważne rozruchy w Irlandji.

### Znowu hiszpanka.

Paryż, 19 września (PAT.) Lekarze francuscy i włoscy konstatują, że w obecnym roku należy się spodziewać znowu epidemji hiszpanki, która w niektórych miastach zaczęła się szerzyć. Poczyniono przygotowania, by zaraz w zarodku nie pozwolić do rozwinięcia się epidemji.

## Ludność odpadająca od Prus na rzecz Polski.

Podług obliczeń, zawartych w dokumentach konferencji pokojowej, a dołączonych do traktatu pokojowego, liczba ludności na terytorjach, odstąpionych Polsce bez plebiscytu, wynosi ogółem 2,930,000, a mianowicie: a) w odstąpionych częściach Poznańskiego 1,955,000 (w czym Polaków 1,264,000 i Niemców 691,000) i b) w odstąpionych częściach Prus Zachodnich 975,000 (w czym Polaków 533,000 i Niemców 442,000).

Co się tyczy terytorjów, na których odbędzie się plebiscyt, to liczbę ludności na nich podano, jak następuje: a) na terytorjum plebiscytowym Śląska Górnego 1,865,000 mieszkańców (w czym 1,240,000 Polaków i 625,000 Niemców) i b) na terytorjum Pruskiego Mazowsza, objętym przez plebiscyt — 580,000 osób (w czym 281,000 Polaków i 299,000 Niemców).

Co się tyczy objętych przez plebiscyt części Prus Zachodnich, a mianowicie całych powiatów Sztumskiego i Suskiego, oraz wschodnich części powiatów maiborskiego i kwidzyńskiego, położonych na wschód od Wisły i Nogatu, to na tym terytorjum plebiscytowym mieszka 157,000 ludzi (z czego 112,000 Niemców i 45,000 Polaków).

Wreszcie terytorjum wolnego miasta Gdańska, obejmujące, oprócz miasta, powiaty Gdański Dolny, Gdański Górny i część zachodnią powiatu Malborskiego, położoną w delcie Wisły, liczy 281,000 mieszkańców (w czym Niemców 269,000, a Polaków 12,000).

Tym sposobem terytorja wschodnie, oderwana od Prus w formie ostatecznej, jakoteż mogące odepaść od nich wskutek plebiscytu i wreszcie odebrane im pod postacią wolnego miasta Gdańska, obejmują razem 5,813,000 mieszkańców, w czym 3,375,000 Polaków i 2,438,000 Niemców.

Nadmienić należy, że liczby te oparte są na urzędowej statystyce niemieckiej z roku 1910, a zatem obejmują w rubryce Niemców wszystkich napływowych urzędników, wojskowych i kolonistów.

Na mocy traktatu przechodzi odrazu pod władzę Polski trzy miliony ludzi (w Poznańskim i w częściach Prus Zachodnich). Jest nadzieja, że po roku otrzymamy Śląsk Górny z 1,865 tys. mieszkańców po szczęśliwym plebiscycie. Wątpliwe są plebiscyty na Mazowszu Pruskim (580 tys.) i w powiatach na wschód od Wisły (157 tys.), — gdzie udać się one mogą tylko częściowo. Naogół można się spodziewać, że pod panowanie Polski, nie licząc Gdańska i jego okręgu, przejdzie do 5 mil. ludzi, w czym 2 mil. Niemców.

Zemknięcie giełdy Warsz. dnia 19-go września	Transakcje	UWAGA
Ruble carskie á 100	—	—
"    "    500	102	—
"    "    1000	—	—
Korony	51.40	—
Franki	435.00	—
Puntty szterlingi	162.00	—
Dolary	37.50	—
Listy zastawne ziemskie 4%	—	—
"    "    4 1/2%	173.25	—
6% obligacje Warszawy 1917	97.00	—
"    "    1915	202	—
Listy zastawne Łodzi 5%	—	—
"    "    Piotrkowa	—	—

**Państwowa Szkoła Zawodowa dla dziewcząt**  
 przy ulicy Wólczańskiej № 154  
 Zapisy przyjmuje i bliższych informacji udziela kancelarja szkoły codziennie od godz. 4-ej do 7-ej po poł. w biurze P. Macierzy Szk. przy ul. Piotrkowskiej 2094 1

**Dr. med. Z. Zołędziowski**  
 asystent uniw. w Krakowie  
 przyjmuje w chorobach oczu od 5-4. 1798 5  
**Panska 41.**  
**NA WYPŁATE**  
 towary damskie, męskie, dziecięce, obrusy i kołdry  
 Ch. Markiewicz i S-ka  
 Piotrkowska № 37, w podwórzu 268-2

**OGŁOSZENIE.**  
 Komenda Policji Państwowej Okręgu Łódzkiego zakupi niezbędne do urządzenia lokalu szkoły policyjnej w Łodzi następujące przedmioty: —  
 Na 60 ludzi podwójnych ławek szkolnych z pulpitemi, dostosowanych do wzrostu człowieka dorosłego; kilka stołów do ogólnej sali jadalnej na 60 osób; 1 stół kuchenny; umywalka koszarowa na 20 osób; 60 szafek do ubrań z szufladą u dołu na książki, rozmiaru 1 m. 80 cm. X 60 cm. X 60 cm.; 60 kompletów pościelowych, złożonych z 1 siennika, 2 nawłoczek na poduszkę, 2 kocy. Oferenci z dokładnie wygotowanymi kosztorysami zgłoszą się do Biura Kmdy, Wydział 2-gi, ul. Ewangelicka 17 II p.

Kupuje stare złoto, srebro i biżuterię oraz sprzedaje okazjonalnie biżuterię.

**Zrędko Polskie** firma egz. od roku 1900  
**Specjalny zakład Jubilerski**  
**FRANCISZKA DĘBOWSKIEGO**  
 Pietrkowska 186. „. Pietrkowska 186.  
 Wykonuje roboty biżuteryjne ze złota, srebra i platyny jak również wszelką reparację w tym zakresie posiada duży wybór drogich kamieni. Ceny natrzypniejsze. 2055-3

**OBWIESZCZENIE.**

Na zasadzie § 73 ustawy, Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi podaje do powszechnej wiadomości, że w dniu 6 października 1919 roku, o godzinie 4-ej po południu, w domu przy ulicy Średniej pod Nr. 19, odbędzie się nadzwyczajne ogólne zebranie Członków Towarzystwa.

Porządek dzienny powyższego zebrania obejmuje:

1. Wniosek Władz Towarzystwa w przedmiocie ustalenia opłat na administrację i unormowania stopy procentowej kar od rat zaległych za czas od 1 maja 1914 r. do 1 listopada 1918 r.

2. petycja urzędników i oficjalistów Towarzystwa Kredytowego o zwrot sum, wyczerpanych w czasie wojny z Kasy Przewodności i Pomocy wskutek drożyzny, oraz wniosek Władz Towarzystwa w tej kwestji.

Na powyższe ogólne zebranie Dyrekcja zaprasza wszystkich członków Towarzystwa, t. j. osoby, które otrzymały pożyczki w listach zastawnych, o ile tymże służy prawo wobodnego rozporządzania swoim majątkiem.

Bilety wejścia na pomienione ogólne zebranie wydawane będą w biurze Towarzystwa, w godzinach biurowych do dnia 4 października r. b. włącznie. 1964 2

Prezes **J. Holnzel** Dyrektor Biura **L. Gajewicz**

**Café-Restaurant**  
**„Polonia-Palace”**  
 Dzielna róg Kilińskiego  
**poleca na dziś jako specjalność:**  
 holubcy w sosie pomidorowym i kolduny litewskie. Doskonale PIWO pilzeńskie i monachijskie, browaru SS-rów K. Anstadt. 2125 2  
 Wieczorem wspaniały koncert amatorów smyczkowych. Z poważaniem Zarządzający **J. Jackowski.**

**Nowość**

Kupuje wszelką używaną garderobę, meble, bieliznę i najróżniejsze domowe ruchomości. **Płacę najwyższe ceny.** 2135 3

**Magazyn Garderoby, Piotrkowska 108.**

**Szczenięta**  
**szkockie owczarki**  
**są do sprzedania.**  
 Oglądać można ul. Piotrkowska Nr. 186, w godz. od 8-ej do 10-ej rano, II podw. 2140 1

**Drobne ogłoszenia:**

**Kupno i Sprzedaż:**

**A. A. A. A.** Obrączki ślubne, pierścionki, zegarki najtaniej kupić można: pierwszy polski sklep zegarmistrzowski-jubilerski, Brzezińska 10, Jan Placek. UWAGA: przy sklepie zakład reparacyjny zegarmistrza-specjalisty Stefana Kackiego z Warszawy. 7010-10

**AAA** Meble solidnej roboty można najtaniej i najlepiej kupić tylko u Kilińskiego i Ciesielskiego, skład mebli nowych i używanych. Aleje Kościuszki 39 (Spacerowa) przy Andrzeja. Całkowite urządzenia oraz pojedyncze meble. 6995-9

**A.** Meble z kilku pokoi, garnitur salonowy piękny sprzedam. Piotrkowska 189-9. 6944-2

**A** Meble, łóżka, materace, szafy, bielizniarkę, umywalnię, leżankę, kredens, stół, krzesła, otomanę, lustra, biurko, fotel, stół biurowy, prasę, gramofon, maszynę do szycia zaraz tanio sprzedam. Piotrkowska 225-3, I p. front. 6797-4

**B**rony sprężynowe własn. wyrobu, B ze stali resorowej przedwojennej, niesłychanie silne, do sprzedania. Al. Kościuszki 41, u Wiśniewskiego. r-0

**C**złonki stare, zużyte kupuje Administracja „Rozwoju”. 939-0

**D**om drewniany o 10 mieszkańach z ogrodem owocowym sprzedam. Wiadomość: Nowe Sady Nr. 17, u gospodarza. 6974-2

**D**o sprzedania są dwie maszyny do pończoch. Wiadomość: Zgierz, ul. Gołębia 19, Fajtowicz. 6965-2

**D**o sprzedania zaraz pralnia chemiczna. Wiadomość w pralni, ulica Cegielniana 54. 6982-2

**D**o sprzedania dom z ogrodem i zabudowaniami nadającymi się do trzymania koni lub krów. Znajduje się tam również urządzenie składowe. Dowiedzieć się można przy ul. Przędzalnianej Nr. 56, w sklepie u p. Dzwiczy. 7006-3

**D**om z ładnym ogrodem owocowym zaraz do sprzedania. Cena przystępna. Ulica Graniczna Nr. 16, Zubardz. 6985-3

**K**upuje meble, pianina, kasy, K oraz futra, karakulę, futro i rozmaite garderoby. Płacę najlepsze ceny. Zawadzka 7, Hotel Pasaż, pokój 1, przyjeźdźni kupcy. 7016-2

**G**arnitury palta, spodnia roboty czyste i lepsze, spodniczki i kostiumy, obuwie meble i wszelką galanterię poleca sklep komisowy I. Grzymskiego, Sienkiewicza 10. 6789-2

**W**osiarka mechaniczna do sprzedania niedrogo. Wiadomość: Al. Kościuszki 41, w Łodzi, u p. Wiśniewskiego. r-0

**M**agle 2 sprzedam. Piotrkowska 120. 6951-1

**M**eble nowe i używane sprzedaje po cenach najniższych. Orla 23, stolarnia. 6108-3

**P**iwarnia do sprzedania. Wiadomość przy ulicy Przejazd Nr. 66. 6947-1

**P**ianino kupię lub wynajmę. Aleje Kościuszki 52 m. 7. 7005-nc3

**P**iekarnia z kompletnym urządzeniem do wynajęcia. Dowiedzieć się u gospodarza domu na ul. Wodnej 21. 7009-3

**R**ogół jelenie do sprzedania. Obejrzeć można codziennie od 1 do 3 po południu. Główna 26 m. 14. 7015-5

**R**ozwój z dnia 21, 22 i 25 maja poszukiwany. Zgłoszenia pod „A. L.” do Rozwoju. 6954-1

**S**amowar niklowy nowy na 30 szklanek i wąż brezentowy używany, 19 lokci, sprzedam. Pabjanice, Świętojańska 24. 7012-3

**S**klepowe urządzenie w dobrym stanie sprzedam zaraz. Słowiańska 18, sklep. 7008-1

**S**klep kolonialno-spozywczy sprzedam z powodu wyjazdu. Wiadomość: Wólczańska 52. 7034-3

**S**klep spożywczy sprzedam w Śródmieściu dobrze prosperujący z powodu słabości żony. Oferty w Rozwoju sub „Spożywczy”. 6999-3

**S**klep kolonialny do sprzedania z powodu wyjazdu. Wiadomość w zakładzie stolarskim, ul. Kilińskiego Nr. 86. 7001-3

**S**klep kolonialny do sprzedania. Rozwadowska 25. 7014-3

**S**krzynie do owoców w większych ilościach sprzedaje Tow. „Komandytor”, Andrzeja 34. 7024-3

**S**klep rzeźniczy sprzedam w dobrym punkcie. Piotrkowska 209. 6942-4

**S**lewnik do sprzedania. E. Wiśniewski, Kościuszki 41. r-0

**S**klep spożywczy zaraz do sprzedania z powodu wyjazdu. Anny 33. 6919-2

**S**klep spożywczy sprzedam. Radwańska 17. 6921-1

**S**klep kolonialny (rogowy) sprzedam. Kilińskiego 244. 6992-2

**S**przedam siewczarnię. Rokicińska Nr. 4. 6969-1

**S**klep kolonialny do sprzedania. Staro-Zarzewska Nr. 27. 6983-1

**S**tołowy, serwis, lampa gazowa, stolik do kart, obrazy i t. d. z powodu wyjazdu do sprzedania. Siedlecka 1, róg Widzewskiej (fabryka). 6908-1

**S**przedam warsztat ślusarski z wyrobioną klientelą. Piotrkowska 64, zastać od 5-7. 6920-1

**Z**akład fryzjerski albo urządzenie takiego sprzedam natychmiast z powodu wyjazdu. Widzewska 145. 6971-1

**Różne:**  
 Inteligentna panna na stanowisku pragnie wyjść za mąż za starszego kawalera lub wdowca, najchętniej inżyniera lub obywatela ziemskiego. Zgłoszenia wraz z fotografją: Łódź, Post-restante „Spokojna”. 7025-1

**C**holopiec z praktyką ślusarską potrzebny na stałe. Wiadomość w Rozwoju, 16-12 rano.

**K**awaler inteligentny, przystojny, lat 28, współwłaściciel pewnego przedsiębiorstwa przemysłowego pragnie zapoznać w celu matrymonialnym pannę lub wdowę w młodszym wieku, inteligentną, z dobrego domu, z posagiem około 15,000 mk. gotówki, potrzebnej dla powiększenia przedsiębiorstwa. Dyskrecja. Poważnie traktujące zechcą składać oferty w Rozwoju pod „Technik”. 7035-2

**L**ekcji, korepetycji udziela student Wszechnicy Krakowskiej Konstanty Löwenhoff, Andrzeja 11 m. 9. 6852-1

**L**okal dla rzeźnika: sklep, warsztat i mieszkanie do wynajęcia zaraz przy ulicy Gubernatorskiej Nr. 13. 7017-2

**M**aszynistka, która także rysuje. M potrzebna od zaraz. Oferty przyjmuje administracja dla „K. B. T.” 6930-1

**O**kazja dla pojedynczej osoby posiadającej meble! Pokój w eleganckim domu z prawem używania drogiego pokoju, kuchni, łazienki i t. p. odnajmę tanio sympatycznej osobie posiadającej przyzwolenie urządzenie do dwóch pokoi. Oferty pod „Okazja meblowa”. 6955-1

**P**otrzebny uczeń lub uczennica do apteki. Wiadomość: ulica Piotrkowska 307, apteka. 6995-2

**P**oszukuję 4 pokoiów z wszelkimi wygodami. Oferty w administracji Rozwoju pod „S. M.” 6997-1

**P**otrzebny jest od 1 października gospodarz rolny na termie 12 morgów, mający pojęcie o ogrodnictwie. Zgłaszać się: Nowy Rynek 5, do właściciela domu. 6963-2

**P**otrzebny robotnik do maszyn stolarskich. Zgłaszać się: Nawrot 82. 6932-2

**P**otrzebne zadane panny do szycia bielizny. Piotrkowska 186. 6956-1

**P**rzyjmę dom w administrację. Wiadomość u rządcy domu, Benedykta 76. 7004-3

**P**okój z balkonem do wynajęcia, III piętro. Aleja pierwszego maja 41 m. 37. 7019-1

**P**otrzebne uczennice do krawiectwa. Ul. Ogrodowa Nr. 28 s. 5, m. 4. 7000-1

**P**otrzebna dziewczyna do lat 20 lub starsza kobieta. Kilińskiego 90, od 4 po poł., Maciejewska. 7011-1

**P**anienska z 4-ro kl. wykształconiem, pisząca na maszynie, przyjmie posadę biurową bezinteresownie. Łaskawe oferty do Rozwoju pod lit. „W. M. r.”. 7027-5

**U**czeń kl. VI-ej udziela lekcji. Oferty pod „Gdańsk” w Rozwoju. 6962-2

**U**czeń klasy 8-ej gimnazjum „Oświata” udziela korepetycji. Oferty pod „Lekcje” w Rozwoju. 6964-1

**U**czeń potrzebny do większego składu aptecznego zaraz. Oferty pod „T. G.” składać w administracji Rozwoju. 6950-4

**W**AGE 25-cio pudową kupię. Wiadomość w administracji Rozwoju. 6777-0

**W**stążkę żelazną (Bandaisen) W starą i drut żelazny co najmniej 5 centymetrowej używany kupię w dużej ilości. Oferty z ceną proszę składać w „Rozwoju” pod „Zelazo”. 5444-0

**Zagubione dokumenty.**

**A**dam Cent zagubił paszport tymczasowy wydany w Łodzi. 6972-2

**D**oniak Stetan zgubił paszport niemiecki wydany w Prusach. 6973-2

**F**ranciszek Langierowicz zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 6970-2

**F**ranciszek Szczepaniak zagubił legitymację chlebową w Łodzi na 5 osób. 7017-1

**F**ranciszka Hennes, Rozwadowska 25, zagubiła kartę chlebową. 7005-1

**F**ranciszek Berezinski zagubił kartę chlebową wydaną w Łodzi. 7018-1

**F**ryderyk Adolf Retman zagubił paszport wydany przez polskiego konsula w Berlinie oraz kartę legitymacyjną i kartę żywnościową. Łaskawo znaleźć zechce zwrócić za wynagrodzeniem do admin. Rozwoju. 6872-2

**J**akób Winer zagubił kartę chlebową wydaną w Łodzi. 6991-1

**O**rzechor Pacewicz zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 7015-3

**J**achowicz Franciszek zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 7028-1

**J**achowicz Franciszek zagubił legitymację chlebową w Łodzi. 7035-1

**J**ózef Cieswierski, Wodna 15, zagubił świadectwo wyd. z fabryki Borman i Szwede w Aleksandrowsku gubern. terynosławskiej. 7039-2

**J**ózef Janowski, Aleksandrowska 3, zagubił kartę węglową. 7035-1

**J**ościelniak Karolina zagubiła paszport wydany w Poznaniu. 6978-2

**M**arjanna Stępnik zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 6981-2

**M**ilchert Wilhelm zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 7021-3

**M**ilchert Wilhelm zgubił bilecikolejowy wołnej jazdy, członkowski ze Związku kolejarzy, oraz legitymację kolejową wydaną na st. Łódź-Kaliska. 7028-1

**M**ilczarek Franciszek zagubił paszport rosyjski wydany w gm. Sujki, p. kutnowski. 7029-5

**M**ilczarek Franciszek zagubił legitymację zapomogową komitetu bezrobotnych oraz książeczkę ze Związku włókienniczego. 7028-1

**M**oszek Józefowicz zagubił kartę odroczenia wydaną w Łodzi oraz 2 paszporty rosyjski niemiecki wydany w Łodzi. 7012-3

**P**aszport Bernarda Ładomskiego wydany w Warszawie zagubiono w przejeździe Włocławka-Łódź. Upraszam o zwrot Łódź, Lipowa 33. 6976-2

**S**łomkowska Józeta zgubiła paszport niemiecki wydany w Lutomierniku. 6948-2

**S**obolewski Jan zagubił paszport tymczasowy wydany w Łodzi. 6979-2

**W**ładysław Stompor zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 6959-2

**W**ojciech Niedźwiecki zagubił paszport niemiecki wydany w Zychlinie. 6935-1

**W**ładysława Domańska zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 6812-1

**W**ieszczycki Augustyn zagubił legitymację węglową w Łodzi. 7022-1

**W**ojtasik Andrzej zgubił legitymację węglową w Łodzi. 7050-1

**Z**agubiono legitymację chlebową na imię Władysława Jachowicza. 6995-1

**Z**aginął tymczasowy dowód osobisty wystawiony przez Prezydium Policji Państwowej w Łodzi na imię Marty Adamskiej. 6991-1

**Z**aginęły dwa paszporty: rosyjski i niemiecki na imię Hieronima Szajdewasera wyd. przez władze niem. w Łodzi. 6995-1